

LBRIS

We know
books

Tennessee Williams

Asemănarea dintre
o cutie de vioară și un sicriu

Traducere din limba engleză
de Ioana Tudor

EDITURA
ART

Poiana cu copii albaștri	5
Un braț	21
Dorința și maseurul negru	47
Pasărea galbenă	61
Asemănarea dintre o cutie de vioară și un sicriu	75
Doi într-o partidă	99
Împărăția pământului	136
Un 10 august fericit	155
Împlinită	179

Redactor: Beatrice Feleagă
Corector: Theodor Zamfir
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu
DTP Copertă: Alexandru Daș
Ilustrație copertă: Mircea Pop

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

WILLIAMS, TENNESSEE

Asemănarea dintre o cutie de vioară și un sicriu / Tennessee Williams; trad. din lb. engleză de Ioana Tudor. – București: Art, 2022

ISBN 978-606-710-898-9

I. Tudor, Ioana (trad.)

821.111

Tennessee Williams

Collected Stories

Copyright © 1939, 1945, 1946, 1947, 1948, 1950, 1952, 1953, 1954, 1964, 1966, 1967, 1969, 1971, 1973, 1974, 1977, 1978, 1980, 1982 by Tennessee Williams

În acea ultimă primăvară la universitate, Myra a fost cuprinsă de o neliniște pe care n-o putea înțelege. Nu era pur și simplu neliniștea preaplinului de tinerețe. Era ceva puțin nevrotic. Nimic din ce făcea nu i se părea mulțumitor sau complet. Chiar și când se întorcea de la vreo serată dansantă, unde schimbase partener după partener toată seara, nu se simțea încă pregătită să se prăbușească în pat epuizată. Simțea că ar mai fi nevoie de ceva pentru ca noaptea să capete deplinătate. Uneori, aproape paralizată de panică, avea impresia că a pierdut sau a uitat ceva foarte important. Rămânea nemișcată câteva clipe, cu fruntea încruntată de concentrare, încercând să-și amintească ce anume îi scăpase printre degete – ce uitase pe bancheta din spate a mașinii sport decapotabile a colegului de cameră al lui Kirk sau, între dansuri, pe sofaua din salonul slab luminat al frăției.

— Ce-ai pățit? o întreba Kirk sau altcineva, iar ea râdea puțin cam strident.

— Nimic. Am avut senzația că am uitat ceva!

Senzația persista chiar și după ce făcea inventarul fiecărui lucru. Nu o părăsea sentimentul că tot mai lipsea ceva. Când se întorcea la suroritate, se preumbla din cameră în cameră, povestindu-și una alteia picante-riile serii, iar ea râdea mai cu poftă decât o îndreptărea umorul lor. Și când în cele din urmă toată lumea pleca să se culce, ea rămânea trează în camera ei și uneori plângea amaric fără să știe de ce, strivindu-și perna de gură ca să nu o audă nimeni – sau stătea în pijamale pe pervazul lat al ferestrei și cuprindea cu privirea micul oraș universitar, cu toate clădirile lui, cu pomii și câmpurile de un albastru-închis frumos în acea noapte de primăvară, cu domul clădirii administrative precum un vârful înzăpezit în depărtare și stelele uimitor de mari și de aproape – simțea de parcă o sufoca o emoție ale cărei natură și însemnătate nu le putea pătrunde.

Când grupuri de cheffii pe jumătate beți, agitați la rândul lor după o noapte de dănțuială se opreau în fața casei ei să-i cânte serenade, Myra aprindea lampa de la capul patului și se apleca pe fereastră, unindu-și palmele într-o pantomimă ce sugera aplauze de încântare. Când plecau, ea rămânea la fereastră, privind afară cu lumina stinsă, și era trist, insuportabil de trist, să le audă vocile guturale îndepărtându-se pe aleile cu pomi scaldate în lumina lunii, până nu le mai distingeau sau se pierdeau în zgomotul unui motor

pornit, a cărui demarare cu scârțâit de pietricele se preschimba repede într-un tors ușor și muzical, fiind urmat după un timp de liniștea profund albastră a nopții.

Așezată încă pe pervazul ferestrei, aștepta cu un nod în gât s-o podidească lacrimile. Când se întâmpla, se simțea mai bine. Când nu se întâmpla, rămânea uneori trează până se iveau zorile și durerea răscolitoare se va fi risipit.

În acea primăvară, Kirk îi oferise insigna frăției.¹ Dar acest fapt nu a schimbat radical viața Myrei. A continuat să accepte să se vadă cu alți bărbați. Ieșea aproape oriunde i se propunea și cu aproape oricine o invita, iar când Kirk protesta, nu încerca să-i explice frenezia care o făcea să se comporte astfel, ci pur și simplu îl săruta până când el se oprea din vorbit și era gata să o ierte pentru aproape toate lucrurile imaginabile pe care ea le-ar fi putut face.

De când devenise adolescentă, poate chiar mai devreme, Myra cochetase cu a scrie versuri. Dar primăvara asta începuse să scrie susținut. De fiecare dată când fântâna emoțiilor inexplicabile se umplea atât de mult încât durerea devenea insuportabilă, descoperea că o ajută întrucâtva să mâzgălească totul pe

¹ Când un tânăr student îi oferea unei fete insigna frăției din care făcea parte, gestul era văzut drept un semn de afecțiune, urmat cel mai probabil de o logodnă (n. tr.).

hârtie. Câte un vers sau două, uneori strofe întregi îi apăreau în minte cu desăvârșirea imediată cu care o lanternă magică proiectează imagini pe un ecran. Frumusețea lor o uluia: uneori era ca un moment de exaltare religioasă. Rămânea împietrită; lăsa aerul să-i iasă din plămâni într-un oftat. De fiecare dată se simțea de parcă era pe cale să pătrundă într-o zonă nouă a gândirii umane. Avea senzația că stă pe marginea unei imensități întunecate, care ar putea, din clipă în clipă, să se transforme într-un cristal miraculos de lumină, ca o sală întunecată de bal luminată dintr-odată de strălucirea solară a o sută de candelabre din sticlă ce se reflectă în oglinzi și în podelele lustruite. În acele clipe stingea lumina din camera ei și se ducea repede la fereastră. Când privea spre orașul negru-purpuriu și spre cupola albă ca zăpada din piața rectangulară, sau când stătea ca vrăjită, ascultând vocile care pluteau pe străzile liniștite, glasurile cântăreților de blues sau râsetele cuplurilor din mașinile sport decapotabile, frumusețea tuturor acestora nu o mai chinuia, în schimb, simțea o liniște misterioasă, de parcă o întrebare agasantă primise răspuns, iar viața devenise astfel o experiență mult mai simplă și mult mai plăcută.

„Cuvintele sunt o plasă cu care prinzi frumusețea!“

A notat această frază pe ultima filă a unui caiet, spre finalul unei prelegeri despre prerogativele Congresului privind taxele. A scris-o la sfârșit de aprilie, iar de

atunci părea că a înțeles ce-și dorea și uimirea rănită din ea și-a mai slăbit din intensitate.

În Clubul de poezie din care Myra făcea parte era un băiat pe nume Homer Stallcup, care era îndrăgostit de ea de un an sau mai mult. Își dădea seama de asta după felul în care se uita la ea în timpul sesiunilor de poezie, singurele ocazii în care se întâlneau. Homer nu o privea niciodată direct, ochii lui alunecau cu iuțeală pe chipul ei, însă ceva din expresia lui, chiar și postura tensionată a trupului său atunci când stătea așezat și își cuprindea genunchii cu palmele, îi dădea Myrei de înțeles faptul că el îi simțea prezența. Evita să stea lângă ea sau direct în fața ei – scaunele erau de obicei aranjate în cerc – și din cauza asta Myra crezuse la început că probabil nu o place, dar încet-încet a înțeles că timiditatea lui față de ea avea o însemnătate cu totul diferită.

Homer nu făcea parte din frăție. Servea la mese într-un restaurant din campus, aprindea focurile și presta diverse munci ca să-și plătească locul și masa la cămin. Nimeni din cercul social al Myrei nu-l cunoștea și nu-i dădea vreo atenție. Era mai degrabă scund, îndesat și oacheș. Myra îl socotea arătos, dar cu siguranță nu în felul obișnuit. Avea ochii de un negru intens, nasul drept cu nări late, buzele pline și neliniștite, care uneori zvâcneau nervoase la colțuri. Toate

LIBRIS | We know BOOKS
 mișcările lui erau excesive. Când se ridica de pe scaun, aproape că-l răsturna. Când își aprindea o țigară, fața lui se schimonosea într-o încruntătură teribilă și arunca bățul de chibrit ars ca pe o petardă aprinsă.

Își petrecea o bună parte din timp cu o față de aceeași factură intelectuală ca el, o tipă pe nume Hertha nu-știiu-cum, destul de cunoscută în campus pentru comportamentul ei bizar. La cursuri se entuziasma peste măsură în legătură cu vreun subiect, literar sau politic, și începea să vorbească atât de repede, încât nimeni nu înțelegea ce zice, iar ea împroșca cu salivă, gâfâia și făcea gesturi ciudate – de parcă încerca să smulgă din aer un obiect invizibil – până când sala izbucnea în râsete, iar preparatorul trebuia să se întoarcă spre tablă ca să-și ascundă și el râsul.

Hertha și băiatul ăsta, Homer, făceau o pereche ciudată – ea cu vreo douăzeci de centimetri mai înaltă, mergea adesea cu o jumătate de metru în fața lui, ținându-l de mâneca hainei de parcă i-ar fi fost frică să nu-i scape, iar la fiecare minut unul dintre ei sau amândoi izbucneau în hohote violente de râs, ce răsunau în tot cartierul.

Homer scria un fel aparte de poezie. Era disonanță. Părți din ea aminteau de Hart Crane, iar altele aproape că aveau naivitatea lucidă a poeziei Sarei Teasdale. Dar erau și versuri și structuri ale căror imagini tulburătoare și observații inedite te sfâșiau.

Când și-a citit poemele la un simpozion, Hertha sărea încontinuu de pe scaun de parcă ar fi fost traversată de curent electric, iar ochii ei miopi, care clipeau des, măturau încordați cercul de fețe cu zâmbete arogante, mai întâi pretinzându-le, apoi implorându-i să se alăture elogiilor extravagante pe care le bolboroseau buzele ei umede. Myra era singura care spunea ceva după ce Hertha se potolea. Restul erau prea uluiți sau prea indiferenți, sau chiar prea ostili. Iar fața lui Homer, cu bujori întunecați în obraji, rămânea privind în poală pentru tot restul întâlnirii. Degetele lui îndoiau colțurile paginilor netede de parcă versurile fuseseră șterse de pe ele sau nu fuseseră scrise niciodată, de parcă erau pur și simplu niște pagini goale cu care să se joace degetele lui.

Myra voia întotdeauna să zică mai mult, dar vocabularul ei critic era sărac.

„Cred că e încântătoare“, obișnuia să spună. Sau: „Mi-a plăcut foarte mult.“ Dar Homer nu-și ridica privirea și fața lui se întuneca și mai tare, iar Myra își mușca limba de parcă ar fi avut remușcări pentru un discurs lipsit de inimă. Voia să-și așeze mâinile pe degetele lui ca să le împiedice să șifoneze paginile netede, ca să le facă să stea nemișcate.

Abia la ultima întâlnire din an, la început de iunie, Myra și-a făcut curaj să-l abordeze. După întrunire,

l-a văzut stând lângă fântâna din capătul coridorului. Și-a luat avânt spre el într-un gest impulsiv și i-a zis, dintr-o suflare, că versurile lui erau cele mai bune poezii nepublicate pe care le auzise vreodată, că ar trebui să le trimită revistelor literare bune și că era de părere că ceilalți membri ai clubului erau niște cretini pentru că nu înțelegeau.

Homer avea pumnii încheștați în buzunare. Nu s-a uitat la fața ei cât timp i-a vorbit. Când Myra a terminat ce avea de zis, entuziasmul lui a explodat. A smuls un mănunchi de foi din servietă și i le-a îndesat în mâini.

— Te rog să le citești, a implorat-o el, și să-mi spui ce părere ai.

Au coborât împreună. Pe ultima treaptă, el s-a împiedicat sau a alunecat, iar ea a trebuit să-l prindă de braț ca să nu cadă. Era înduioșată și amuzată de stângăcia lui și de faptul că părea încântat să meargă alături de ea. Când au ieșit din clădirea albă de piatră, soarele acelei după-amiezi târzii, galben ca lămâia, le-a scăldat fețele într-o lumină benefică. Aerul era încărcat de răsunetele clopotelor ce anunțau ora cinci și jumătate și de uguițul docil al porumbeilor. O pană albă, căzută de la una din aripile ce fâlfâiau în aer, a planat și a aterizat ușor pe părul Myrei. Homer a luat pană și și-a pus-o la pălărie, iar tot drumul spre casă, după ce s-au despărțit, Myra a simțit atingerea

rapidă și ușoară a degetelor lui. Se întreba dacă o să păstreze pana de porumbel; dacă o s-o venerateze, poate, mult timp de atunci încolo pentru că odată acea pană atinsese persoana Myrei.

În acea noapte, când clădirea în care erau cazate fetele din suroritate era cufundată în întuneric, Myra a scos mănunchiul de poeme și le-a citit pe toate fără să se oprească. Pe măsură ce citea, era cuprinsă de un val de entuziasm. Nu înțelegea prea multe din ce citea, dar unul după altul, poemele aveau un efect cumulativ, o forță care se amplifică. După ce a terminat, și-a dat seama că tremura: un tremurat ca atunci când ieși din apă caldă într-un aer rece.

S-a îmbrăcat și a coborât. Nu știa ce avea de gând să facă. Mișcărilor ei nu aveau o direcție conștientă. Și totuși nu se mai mișcase niciodată cu asemenea certitudine.

A deschis ușa de la intrare, a alergat pe aleea pavată cu dale, a luat-o la stânga și a continuat să meargă iute pe străzile luminate de lună până a ajuns la clădirea unde locuia Homer. A uimit-o faptul că persoana ei se afla acolo. În stejarii mari se auzeau zbârnâituri de cicade – nu le mai auzise până acum. Iar când s-a uitat în sus, a văzut o aglomerare de stele deasupra frontonului vestic al casei mari cu acoperiș în două ape. Pleiadele. Stăteau strânse una în alta ca niște pribege

într-o pădure întunecată. A ascultat, dar nu se auzea nicio voce, nimic în afară de cântecul cicadelor și fășăitul abia sesizabil al fustei ei albe atunci când se mișca.

A dat iute colțul casei spre ușa pe unde îl văzuse ieșind pe Homer diminețile. A bătut de două ori, scurt și clar, apoi s-a lipit de zidul din cărămidă. Respira precipitat. După ce a așteptat o vreme, a ciocănit din nou. Prin geamul ușii, vedea scările ce coborau până la subsol. Ușa unei camere luminate de o veioză era deschisă. Mai întâi a văzut o umbră mișcătoare, apoi pe băiat strângând pe trup un halat maro gros și uitându-se încruntat spre ușă în timp ce urca spre ea.

Când s-a deschis ușa, Myra i-a șoptit numele cu respirația tăiată.

Timp de un minut, sau atât a părut, el n-a zis nimic. Apoi a luat-o de mână și a tras-o înăuntru.

— Myra, tu ești.

— Da, eu sunt, a râs ea. Nu știu ce m-a apucat. Ți-am citit poeziile și am simțit pur și simplu că trebuie să te văd imediat și să-ți spun...

A rămas fără aer. S-a sprijinit de ușa închisă. De data aceasta, ochii ei, nu ai lui, căutau să se ascundă. Privea în jos la halatul lui de baie maro și urât și i-a văzut picioarele goale, mari și osoase, și albe, iar vederea lor a înspăimântat-o. Și-a amintit cum privirea lui intensă îi alunecase în fugă peste față și trup și felul în care tremurase în acea după-amiază când se

apropiase de el pe coridor, cum acele picioare mari se împiedicaseră pe ultima treaptă, iar ea fusese nevoită să-l prindă ca să nu cadă.

— Era ceva în mod special, a continuat ea cu greu. Era ceva despre un câmp cu flori albastre...

— O, da, a zis el în șoaptă. Copiii albaștri, vrei să spui!

— Da, asta era!

Și-a ridicat privirea cu înflăcărare.

— Vino în camera mea, Myra.

— N-aș îndrăzni!

— N-ai îndrăzni?

— Nu, firește că nu! Dacă m-ar prinde cineva...

— N-o vor face!

— Aș fi exmatriculată!

A urmat o pauză.

— Așteaptă un minut!

A coborât trei trepte și s-a întors.

— Așteaptă-mă un minut, Myra!

Myra a simțit cum capul ei se clatină aprobator. L-a auzit cum străbate restul treptelor alergând și cum intră în camera lui. Prin ușă îi vedea umbra mișcându-se pe podea și pe pereți. Se îmbrăca. La un moment dat a pășit în acea parte a dormitorului pe care Myra o putea vedea prin ușa pe jumătate deschisă, și el i-a apărut acolo, gol de la brâu în sus, iar ea s-a înfiorat și s-a simțit ciudat de afectată de priveliștea aceea